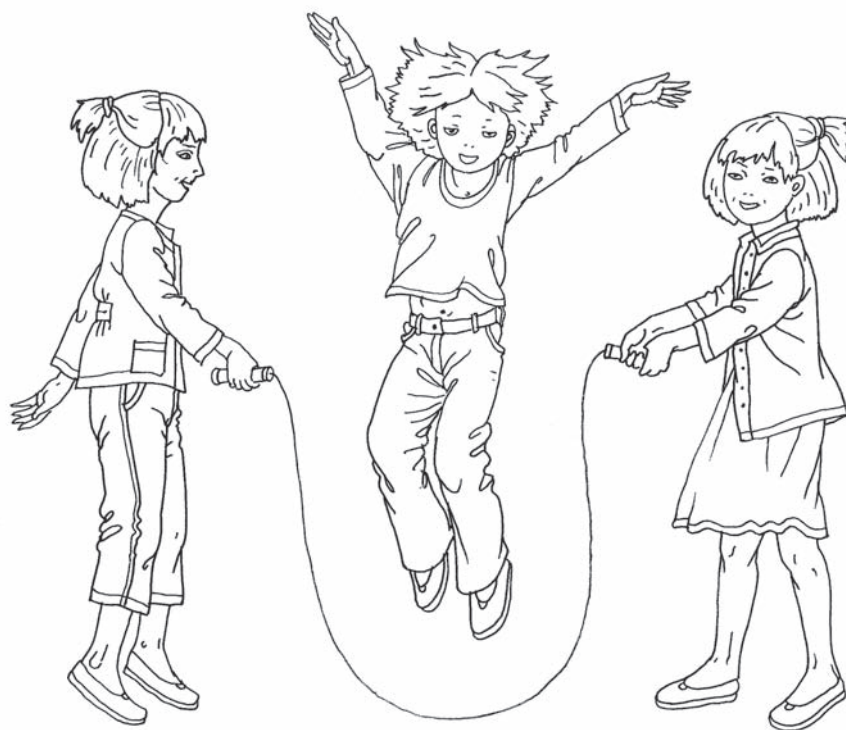


Eve Hele Sits

SAIASOO LOOD

Illustreerinud Tiina Mariam Reinsalu



Kujundanud ja küljendanud Epp Marguste

© Eve Hele Sits ja kirjastus Argo, 2014

www.argokirjastus.ee

ISBN 978-9949-527-16-8

Trükitud trükikojas Print Best

Sisukord

Tere tulemast Saiasoosse!	7
Kaks naabrit – Hallita ja Karjatse	8
Talvine linnulugu	11
Pirukalõhnaline vana aja lugu	19
Heinahõnguline jäljelugu	26
Nisukarva juustega mamma kakuteo lugu	34
Koerust täis sulailmalugu	41
Üks natuke tõbine lugu	44
Magusalõhnaline küpsetamislugu	48
Kevadiselt kirju sünnipäevalugu	54
Niiskevõitu aednikelugu	61
Paharetihõnguline kevadelugu	65
Nobedate näppudega kudujate lugu	71
Lillelõhnaline meelugu	75
Pärjapunumiselugu	81
Üks isemoodi pildinäituse lugu	85
Laululine lambalugu	89
Lühike ja lõbus rehalugu	95
Vihmahõnguline liblikalugu	99
Mõtlik mustikahõnguline lugu	105
Sügiskirev kuremarjalugu	113
Lõkketulesoe kartulivõtulugu	120

Tere tulemast Saiasosse!

Kusagil keset metsi ja heinamaid, põlde ja rabasid on väikene küla nimega Saiasoo. Saiasosse viib tavaline autotee, olgugi et autosid vuhiseb seda mööda vähem kui linnalähedastes paikades. Saiasoo küla inimestel on päevad tegemisi täis – nimelt on neil suured lilledest tulvil hoovid, kus nad armastavad askeldada ja mõtteid mõlgutada. Seepärast pole neil palju mahti autodega ringi vurada. Keegi peab ju kevadel linnupesakaste ehitama ja pajude õitsemist uudistama. Keegi peab ju suvel mesilaste meekorjamismaratone jälgima, kanadele teri viskama, lammastele laulma ja viljapuudega kõnelema. Keegi peab ju sügisel peedikorvid keldrisse tassima ja peenral kosuvaid kapsapäid paitamas käima. Keegi peab ju talvel metsloomadele kasevihtasid viima, lumevaibale tipitud salapäraseid jälgi uurima ja lumehelveste ilu imetlema. Just nende tegemiste jaoks ongi Saiasoo parim koht.

Vahel tundub, et aeg justkui seisaks siin. Kellaaja peale ei kiirusta Saiasos keegi kuhugi. Pealegi, kella eest on siin pigem päikene – koos päikesega ärgatakse ning asutakse tööde-tegemiste juurde ja koos päikesega minnakse puhkama. Iga päev toob kaasa omad tegemised, avastused ja mõtted. Saiasos on inimestel piisavalt aega oma mõtete jaoks.

Küla servas seisab kõrvuti kaks talu – Hallita ja Karjatse. Neis mõlemas elavad täiesti isemoodi inimesed – omajagu tavalised ning samas päris erilised ka. Peale Hallita ja Karjatse talu rahva elab Saiasos veel inimesi. Et see on väike küla, siis tunnevad siinsed elanikud üksteist päris hästi – mäletavad kõigi sünnipäevi ja abistavad üksteist suuremate tööde juures, nagu kartulivõtmine ja -panek ning heina-tegu. Sellist ühist töötegemist nimetati vanal ajal talguteks ja talgute pidamist tuleb Saiasos ette tihtilugu. Talgute korras võetakse siin ette suuremad ja raskemad tööd, mida üksi teha oleks märksa raskem kui hulgakesi koos.

Kaks naabrit – Hallita ja Karjatse

Liisa-Laura, Miina-Marta ja Piia-Paula Paju on kolm õde, kes enne sündimist mahtusid kõik korraga ema kõhtu ära ja seepärast kutsutakse neid kolmikuteks. Nüüd elavad nad Hallita talus, mahuvad ühte lastetuppa ära ja on endiselt peaaegu alati koos. Haruharva juhtub, et nad ka üksinda olla tahavad. Hallita talu on vana maja, mis seisab metsatukale nii lähedal, et kevadhommikutel ärkab perekond Paju tihti linnulaulu peale. Linnulauluga ärkamine teeb Pajudest maailma kõige õnnelikumad inimesed, vähemasti nende eneste meelest. Iseäranis õnnelik on linnulauluhommikute üle ema, kes jookseb ärgates kohe õue, et lindude kevadkontserti kuulata. Ka isale meeldib lindude kevadkontsert, sest ta tavatseb neile vastu vilistada. Tundub, et linnukestele meeldib isa jutuvile ning hoogsalt hakkavad nemadki talle alati vastu vidistama, siristama ja sädistama. Pajud ise arvavad, et ju olid ka talu esimesed elanikud nendega sama meelt, et siin elades ei tule ette ühtegi lõpuni halli päeva – ning just seepärast ristisidki selle Hallita taluks.

Ema-isa ja kolm ühekorraga sündinud õde Piia-Paula, Miina-Marta ja Liisa-Laura – selline ongi Pajude pere. Õekestele tundub, et sellestki on esiti küllalt ja seepärast pole neil plaanis võtta kassi ega koera – näuguda ja käpuli käia oskavad nad ju ka ise väga kenasti. Ja pealegi pole neil kasside ja koerte pidamiseks aega, sest neil on vaja Karjatse talus loomade talitamisel abiks käia. Muide, just seal on nad peale haukumise ja näugumise selgeks õppinud ka ammumise, määgimise, kiremise ja kaagutamise, sest Karjatse laudas elab kaks lehma, viisteist lammast, kukk ja kanakuuditäis kanu. Nii elab naabertalus kogu aeg vähemasti poole rohkem elanikke kui Hallital. Peale laudaloomade elavad Karjatsel veel tädi Hille, onu Toivo ja nende noorim tütar Juta, kes tegelikult polegi väga noor, vaid lausa täiskasvanu. Tema elab Karjatsel sellepärast, et ta on invaliid ja peab istuma ratastoolis. Alguses



ei teadnud Liisa, Miina ja Piia, mida invaliid tähendab, ja ema pidi neile seda selgitama. Invaliid on inimene, kellel on mingi puue ehk häda, mis teeb liikumise, rääkimise, nägemise, kuulmise või mõtlemise raskeks. Puue võib tähendada näiteks seda, et inimene ei saa kõndida ega teistega võidu joosta või et ta peab rääkimise asemel kasutama viipekeelt ehk kätega vehkimise keelt. Jutal on rikkis aga jalad, vähemasti nii ta ütleb. Ta ei saa oma jalgadega küll käia, kuid see-eest on tal üle mõistuse osavad käed ning ta on tohutult rõõmsameelne. Jutale meeldib väga lugeda ja käsitööd teha ning koduküla inimeste meelest on ta maailma parim kuduja ja heegeldaja.

Lisaks Hillele, Toivole ja Jutale elab Karjatse majapidamises veel tädi Hillekass Diisel, kes sai nime oma valju nurrumise järgi. See kõlab täpselt nõnda, nagu

põriseks üks diiselmootoriga traktor. Tädi Hille ütleb ikka, et Diisli nurrumine on nii vali, et hommikuti võistleb ta pererahva äratamisel isegi kukega. Peale Diisli, kuke, kanade, lammaste ja lehma elab Karjatsel ka onu Toivo sõbrake Direktor. Naabrionu ise pani oma koerakesele sellise nime – ütles veel, et pidi kangesti hästi sobima. Tädi Hille ja Juta küll naersid onu Toivo ja Direktori üle, aga et mõlemad neile kangesti meeldisid, siis saigi koera nimeks pikema jututa Direktor. See lugu juhtus kaua aega tagasi – nüüdseks on Direktor juba suureks kasvanud ega ole enam kutsikas. Hoolega hoiab ta Karjatse talul silma peal ning on esimene, kes õueleastujaid tervitab – jookseb väravale vastu ja nuusutab iga saabuja hoolikalt üle.

Hallita talu läheduses peale Karjatse rohkem talusid ei olegi. Külades on päris tavaline, et talud on suurema maalapi peale laiali pillutatud. Eriti veel siis, kui tegu on metsäärsete külakestega, kus mets võib ühte talu teistest eraldada, täpselt nagu on juhtunud Nurmiku taluga. Seal elab mesinik Kaarup oma naise Kadri ja kassi Milliga. Nende juurde satuvad õed Pajud veidi harvemini kui Karjatsele. Kindlasti satuvad nad sinna aga jaanipäeva hommikul, kui isaga aasta esimest mett toomas käivad.

Saiasoo külal on ka oma väike keskus, kus asuvad poed, turg ja postkontor. Kooli ega lasteaeda seal pole. Koolis ja lasteaias käivad Saiasoo lapsed naaberkülas – Sabakülas, mis on Saiasoost peaaegu poole suurem. Jah, Sabakülas on isegi juuksur ja apteek ning kohvikust saab jäätist osta.

